

Aan de hand van Jan

Het uiterste Zuidwesten van Goeree is een eigenaardig woest landschapje. Sporadisch begroeide duinen, waarin alleen duindoorns en ligusters vaste voet hebben gekregen. Verder geen opgaand geboomte. Er kronkelt een pad doorheen. Een mul zandpad is het, omlaag en omhoog en wéér en nog eens, totdat ge opeens oog in oog met het Brouwershavense Gat staat. Het is een zo overrompelend schouwspel, dat ge er even bij moet gaan zitten, een helmpol in de rug, en uitturen over dat ontzaggelijk wijde water. Aan uw voeten het scherpe wit van het brede strand en op die grote plas zilver, waarin de zon zich spiegelt, dobberen de bootjes. Ouddorper vissers die thuisvaren, het garnalenfornuis nog dampende, zodat het lijkt of er twee motortjes aan boord tjoeke-ren. Aan de andere kant van dat water de gebogen kustlijn van Schouwen, een gestrekte rug waartegen het water eindeloos opspringt....

Wat later, dan schept ge uw schoenen vol met het witte zand en ge sjokt het strand af, naar die vreemde zwarte plakken die ge van bovenaf hebt gezien. Klei blijkt het te zijn. „Kleilenzen” zeggen de geologen, en ze weten erbij te vertellen dat deze erop duiden, dat vroeger de kustlijn veel verder zeewaarts heeft gelegen. Dit zijn eens bouwgronden geweest. Nu knaagt de zee eraan.

Ge besluit toch maar liever de andere kant op te gaan. Op een najaarsdag kunt ge u hier alleenheerser in de woestijn wanen. Geen mens te zien. Zand alleen. Wit zand en grijs zand, stuivend zand en rustige zandruggen achter de strowalletjes. Maar die rust is schijn, want waait de wind uit een andere hoek dan gaat dat zand bewegen. Kruipt tegen het duin op, vult gaten, vormt heuveltjes, nieuwe duinen ontstaan, daarom zijn hier die kamertjes met enkel

muurtjes gebouwd. Een kinderspelletje van de rijks-waterstaat met een heel ernstig doel: versterking van de zeewering. Draait ge de Punt om, dan wordt dat spel van de kantonniers steeds boeiender, grootscher en.... ze winnen 't. Er mag dan eens een springvloed zijn die een jonge duinrichel wegslaat, zij komen terug met hun riet en hun helmplantjes en beginnen opnieuw. Het zand wordt aan banden gelegd, want dat moet, wil het land behouden blijven.

Het is van deze Punt dat straks de dijk zal worden gelegd, dwars door het watervlak naar Schouwen. Als die dijk er is, dan zal vóór die brede kleikolos eerst een uitgestrekte strandvlakte ontstaan en later zal ook hier het zand gaan stuiven. Er zullen duinen komen met behulp van het water en de wind en de kantonniers, zodat de zeegaten tussen Voorne, Goeree en Schouwen geheel zullen zijn afgesloten en het land daarachter zal veilig zijn..... Maar dan zullen de Ouddorper en Brouwershavense vissers niet meer over het zilveren water varen. De robben zullen andere platen moeten zoeken om te zonnen. Misschien zal hier het verkeer dan langs denderen, en de trein.. Maar nog is het niet zover. Nòg is dit duin en dit uitgestrekte strand natuurmonument. Staat ge op de Punt dan ziet ge in de wazige verte Ouddorp liggen, soms in een luchtspiegeling, de scheepsmasten onwezenlijk hoog boven de blokkendooshuisjes uitstekend.

Bent ge hier in de herfst, dan kunt ge het treffen dat de lamsoor bloeit, paars-violet is dan het schor rond de plas die de ingang tot de kilhaven is. Duizenden vogels, van lepelaars en aalscholvers tot bontbekplevieren en strandlopertjes kunt ge hier in al hun bedrijvigheid gadeslaan. Daar rond en tussen de staken van het zalmweer, dat alleen de éérste nacht dat 't uitgezet was een zalm heeft weten op te brengen. Daarna géén meer.

En bent ge hier in 't voorjaar, ja, dan ziet het er allemaal heel anders uit. Dan kunt ge dat wandelingetje maar niet zonder meer maken trouwens. Wel kunt ge u onder de hoede van Jan Vlietland stellen, de opzichter van de stichting De Beer; à raison van een kwartje leidt hij u hier door zijn domein, ook langs de nesten van de vogels die hier broeden, al zal hij er wel enkele voorbijgaan, denken we zo.

Jan Vlietland behoort tot de mensen, de weinige mensen, wier jeugddromen in vervulling zijn gegaan.

„M'n hele leven heb ik jachtopziener willen worden, zoals grootvader Visser,” heeft Jan ons gezegd, toen hij vierentwintig was. We zaten toen naast z'n bed in 't slaapkamertje met 't gebloemde behang. Hij moest het bed houden want hij had iets in z'n borst dat de dokter niet zinde. „Rust houden en over een poosje zien we verder,” had dokter gezegd. Daar lag Jan op die septemberdag te luisteren naar de roep van de overtrekkende vogels.

Dat was toen.

Jantje van Minna van Steven stapt nù door het duin. Zijn duinen en zijn strand.

„Toen ik de kans kreeg hier vogelwachter te worden, heb ik met beide handen toegegrepen,” zegt-ie, en z'n ogen glinsteren.

„Al toen ik zo'n jaar of zeven was, zwierf ik door 't duin. 's Morgens vroeg ging ik strikken lichten, want er werd aardig gestroopt toen. Kwam ik 's morgens met een bos draad op m'n nek bij grootvader an, en soms ook wel eens zonder draad en met een gloeiend zitvlak, als een strikkenzetter me te pakken had genomen.

Nou ben ik vogelwachter en ik doe 't zelfde. Mensen die in de broedtijd in 't duin komen, eruit halen. Ze mogen alles zien, maar niet zonder mij, anders verstoren ze de vogels. Ik tel de nesten en let op dat alles goed gaat. En natuurlijk schrijf ik rapporten

naar de stichting in Utrecht. Er broeden hier heel wat vogels. En dat wordt vast nog wel meer nu ze rustig kunnen broeden."

„Overal worden de zilvermeeuwkolonies in toom gehouden. Hoe denk je daarover?"

„Oom Visser houdt de zilvers hier kort. Doen ze op Schouwen ook. 't Moet wel. Ze zijn schadelijk voor de jacht en ze vreten elk vogeltje op dat ze maar te pakken kunnen krijgen. Nee, op een broedkolonie van zilvermeeuwen zijn we hier niet gesteld, hoe mooi die vogels ook zijn. Maar we zien wel graag de dwergsterns op de schelpenstrandjes en de visdiefjes, futen en pleviertjes. Op de schorren broeden tureluurs en kieviten bij elkaar, zoals ze dat ook in de wei doen."

„Als je cijfers wilt weten," en hij grabbelt op z'n kastje tussen wat boeken. Dan leest hij uit een be-
duimeld notitieboekje: 130 kapmeeuwen, 150 berg-
eenden, wilde eenden, strandplevieren, kluten, schol-
eksters, dwergsterns, visdiefjes.... genoeg zo?"

„Ja, de schorren behoren ook nog tot 't reservaat. De grens loopt van 't water bij eb, dwars door de duinen evenwijdig aan de kust tot pension De Vrijheid aan de Langeweg. In die duinen, daar gaan ook steeds meer vogels broeden, sedert er bewaking is gekomen. In de vlieren en op de grond ook. Heel wat houtduiven, wel driehonderd paren. Tortels en holenduiven ook, en nog een massa kleingoed: nachtegalen, vliegenvangers, grasmussen en ook ontzettend veel kneuen! In augustus vond ik nog een nest jonge kwikstaarten in een helmpol...." Zo heeft Jan Vlietland ons enthousiast verteld van wat er groeit en groot wordt in zijn reservaat. Elk seizoen weer laat hij anderen delen in zijn ervaring. Vele stadsmensen zijn er dan onder zijn gehoor. Zij vinden door hem de sleutel tot veel dat niet gekend werd.

En dáárvan heeft Jantje van Minna van Steven toch niet gedroomd vroeger, spelend tussen de karrespo-
ren van de Doornweg, aan het einde waarvan, ge-
drukt tegen de Westduinen, het huisje staat waar hij
is groot geworden. Waar ge ook een kaart kunt ko-
pen voor een bezoek aan het reservaat. Jazeker, ze
zijn op Ouddorp de naam Vlietland gaan kennen.
Maar zoals zijn vader Steven van de Klarenbeek
heette naar de — inmiddels opgedroogde — Klaren-
beek, die aan alle bewoners van dit dalletje dezelfde
achternaam heeft gegeven, zo zal deze jachtopziener-
vogelwachter voor de Ouddorpers altijd Jantje van
Minna van Steven blijven. Al wordt-ie honderd
jaren.